

AZ ORSZÁGOS TÁJMONITORING MÓDSZERTANI MEGALAPOZÁSA A KEHOP TÁJKARAKTER PROJEKT ALAPJÁN

...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel

Műhelybeszélgetés a
Táj Nemzetközi Napja alkalmából
AJBH
Budapest, 2018.10.17.

tájkarakter

a természet arcai

Dr. Konkoly-Gyuró Éva – Dr. Kollányi
László – Vaszócsik Vilja – Schneller
Krisztián – Dr. Illyés Zsuzsanna – Dr
Tanács Eszter

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

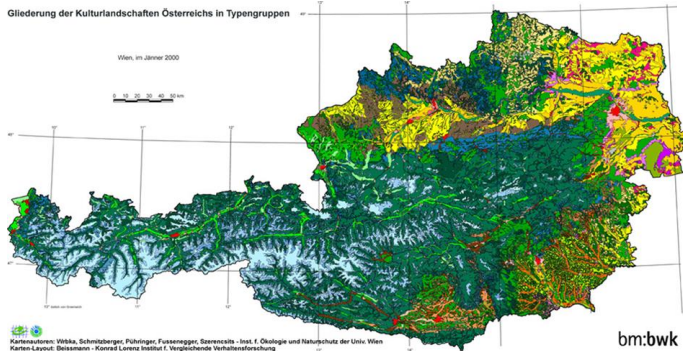
ORSZÁGOS TÁJKARAKTER TIPIZÁLÁSOK

A természetvédelem országos programja.

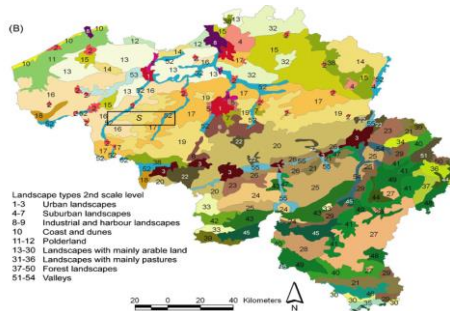
Művelt táj típuscsoportok Ausztriában

Gliederung der Kulturlandschaften Österreichs in Typengruppen

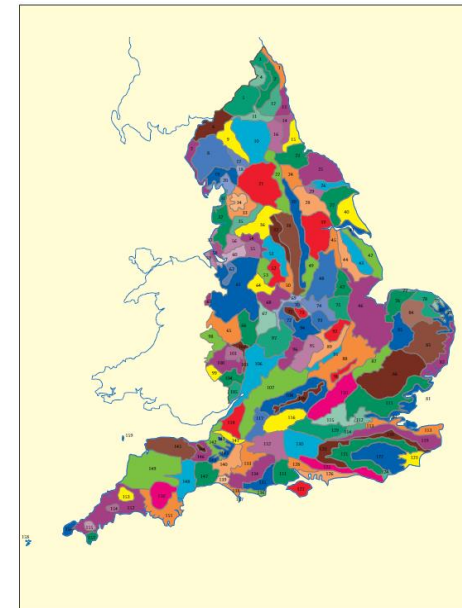

bm:bwk

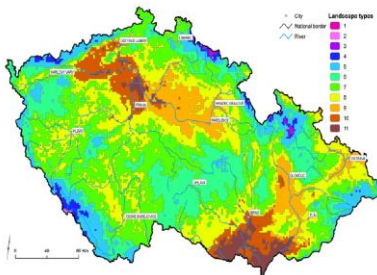
54 tájtypus Begiumban

The Character of England: landscape, wildlife & natural features

11 tájtypus Csehországban

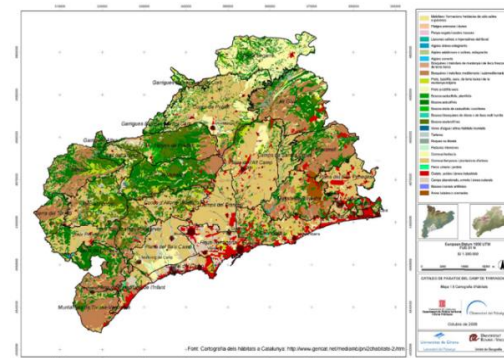
Contributos para a Identificação e Caracterização da Paisagem em Portugal Continental

5 VOLUMES
CAIXA Cartografia
CD-ROM Fotografias

provincie Utrecht

Kwaliteitsgids Utrechtse landschappen

Koepelkatern: beeld, landing en doorwerking van landschapswaarden

A VIZSGÁLATBA VONT TÉNYEZŐK CSOPORTJAI

A természetvédelem
országos programja.

Természeti tényezők

- Geológia
- Domborzat
- Éghajlat
- Vízrajz
- Talajok
- Élővilág

Antropogén tényezők

- Településmintázat
- Infrastruktúra

Komplex tényezők

- Felszínborítás/területhasználat
- Tájszerkezet

Percepcionális tényezők

- A **parametrikus** vagy térinformatikai megközelítésű eljárás szerint tematikus adatbázist építünk különböző rétegekből (domborzat, területhasználat, növényzet stb.), majd az ezek összemetszéséből keletkező változatos, mozaikos variációkból csoportosítunk területeket.
- A **holisztikus** megközelítés lényege, hogy a légifotó látványa, mintázata alapján manuálisan határolunk le területegységeket. A lehatárolás több lépésben, léptékben fokozatosan finomítva is történhet, ilyenkor hierarchikus rendszerben fő-, közép-, és alkategóriákat hozunk létre.

Az adatbázisok/indikátorok három csoportja:

- **megkülönböztető (differentating)**, a lehatárolás alapját adják - alapvetően domborzati, a felszínborítási, talaj- és településmintázatot tartalmazó térképeket, adatokat használtak. Itt említik a percepciót is.
- **leíró (descriptive)**, kategóriába kerültek a helynevek és a kulturális adottságok, népességszám stb. melyek alapvetően nem változtatják meg a tájhatárokat, de többletinformációt adnak hozzá
- **elemző (diagnostic)** változók pedig az indikátorok képzéséhez szükségesek, melyek segítségével pl. a felszínborításból következtetni lehet az emberi hatások jelenlétére, vagy meg lehet határozni a változás mértékét

TERMÉSZETI JELLEGINDIKÁTOR

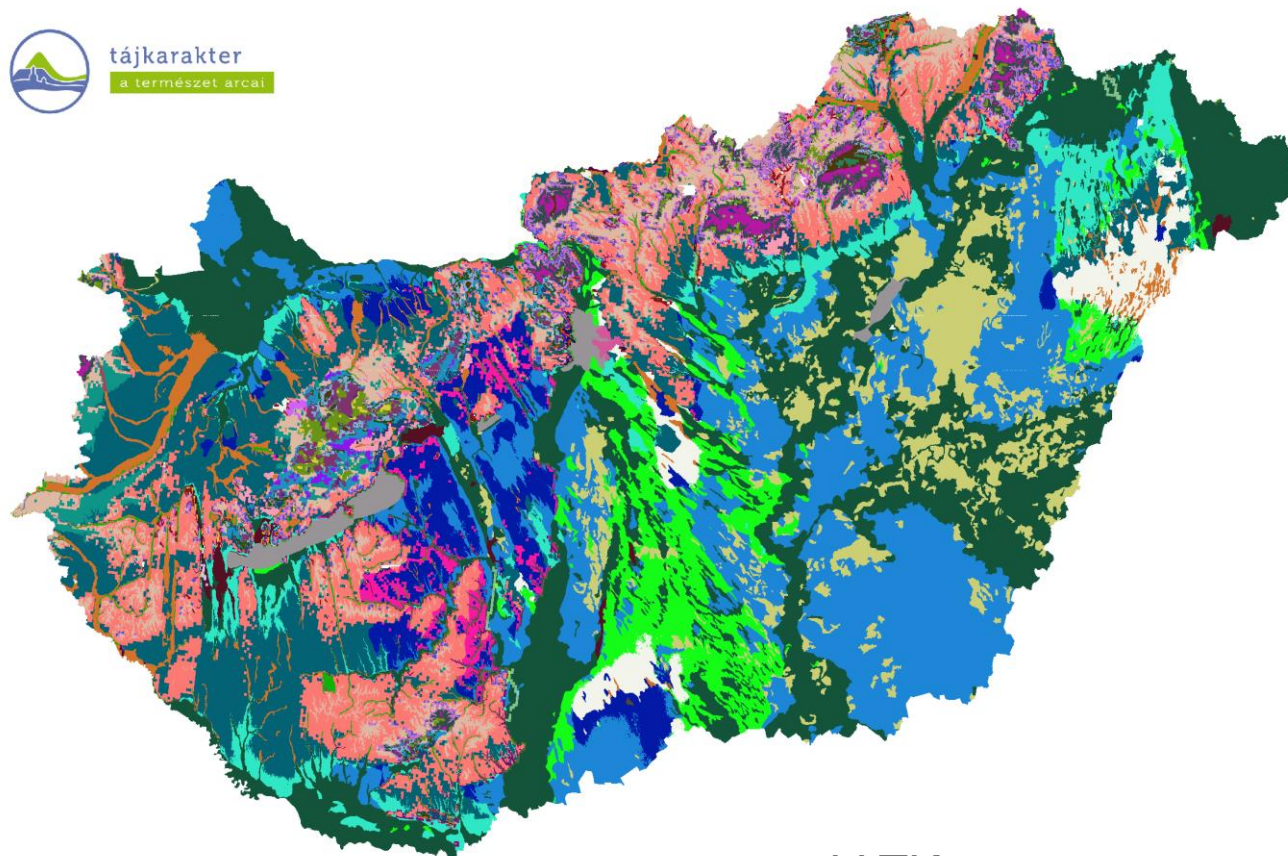

A természetvédelem országos programja.

Mutatók kombinációi:

- Magasság (5)
- Relief (3)
- Talaj (7)
- **105 elméleti típus**
- **72 típus), amely ténylegesen előfordul a valóságban**

LLTK

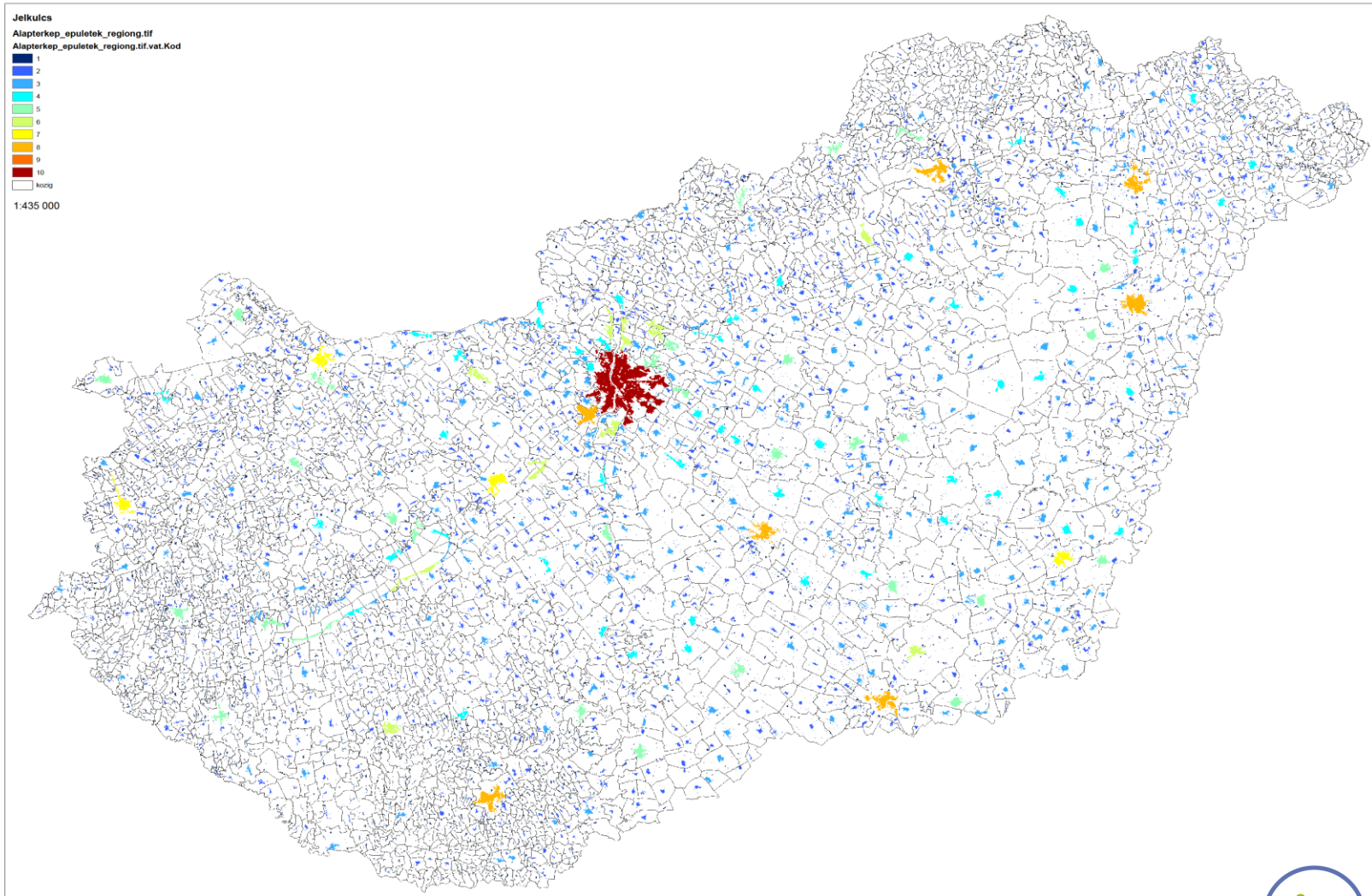

tájkarakter
a természet arcai

TELEPÜLÉSTERÜLETEK TÍPUSAI

A természetvédelem országos programja.

OIA

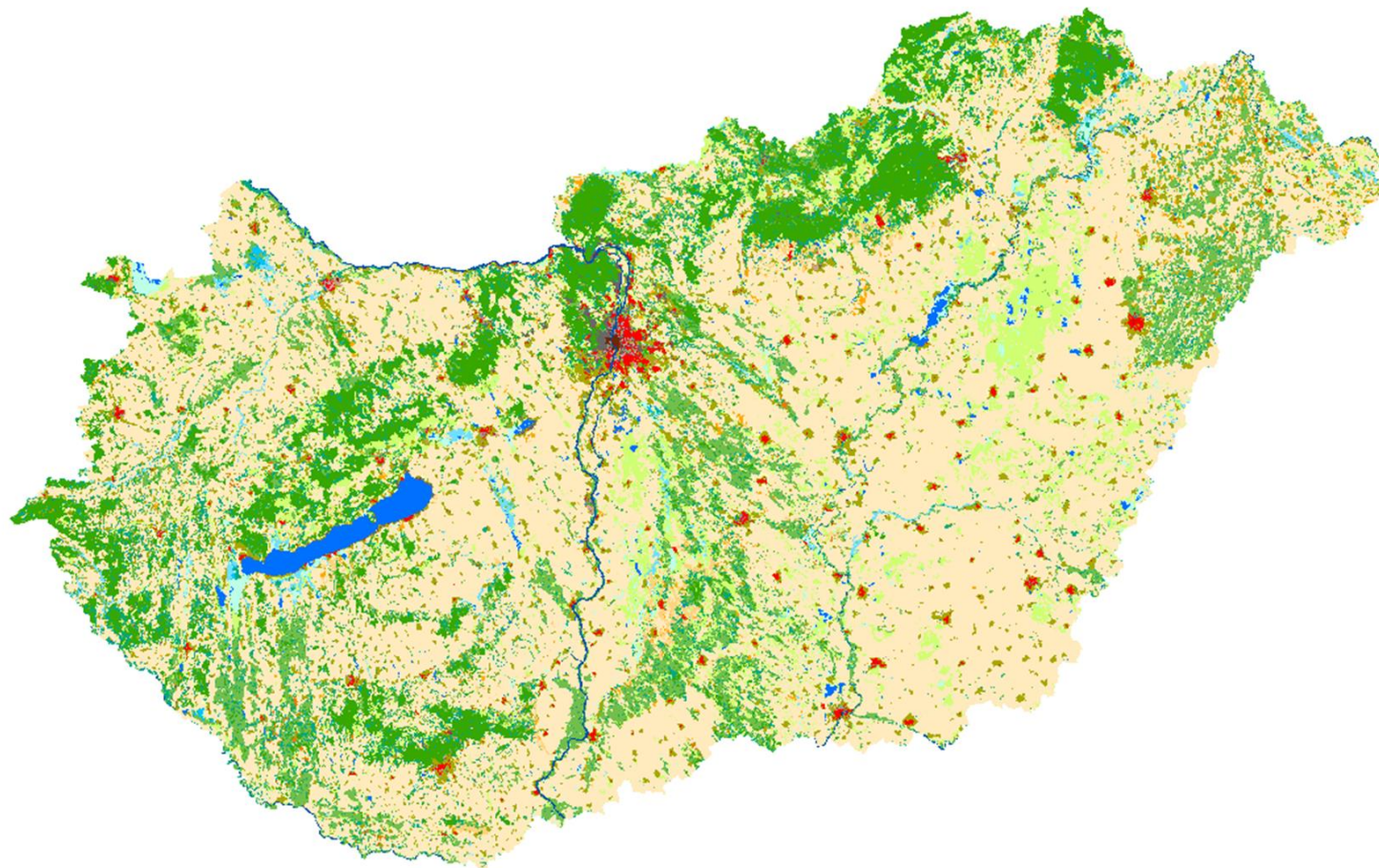
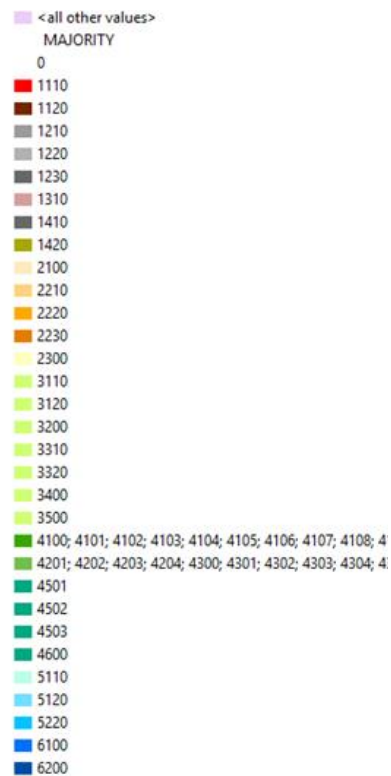

tájkarakter
a természet arcai

FELSZÍNBORÍTÁS DOMINANCIA

A természetvédelem országos programja.

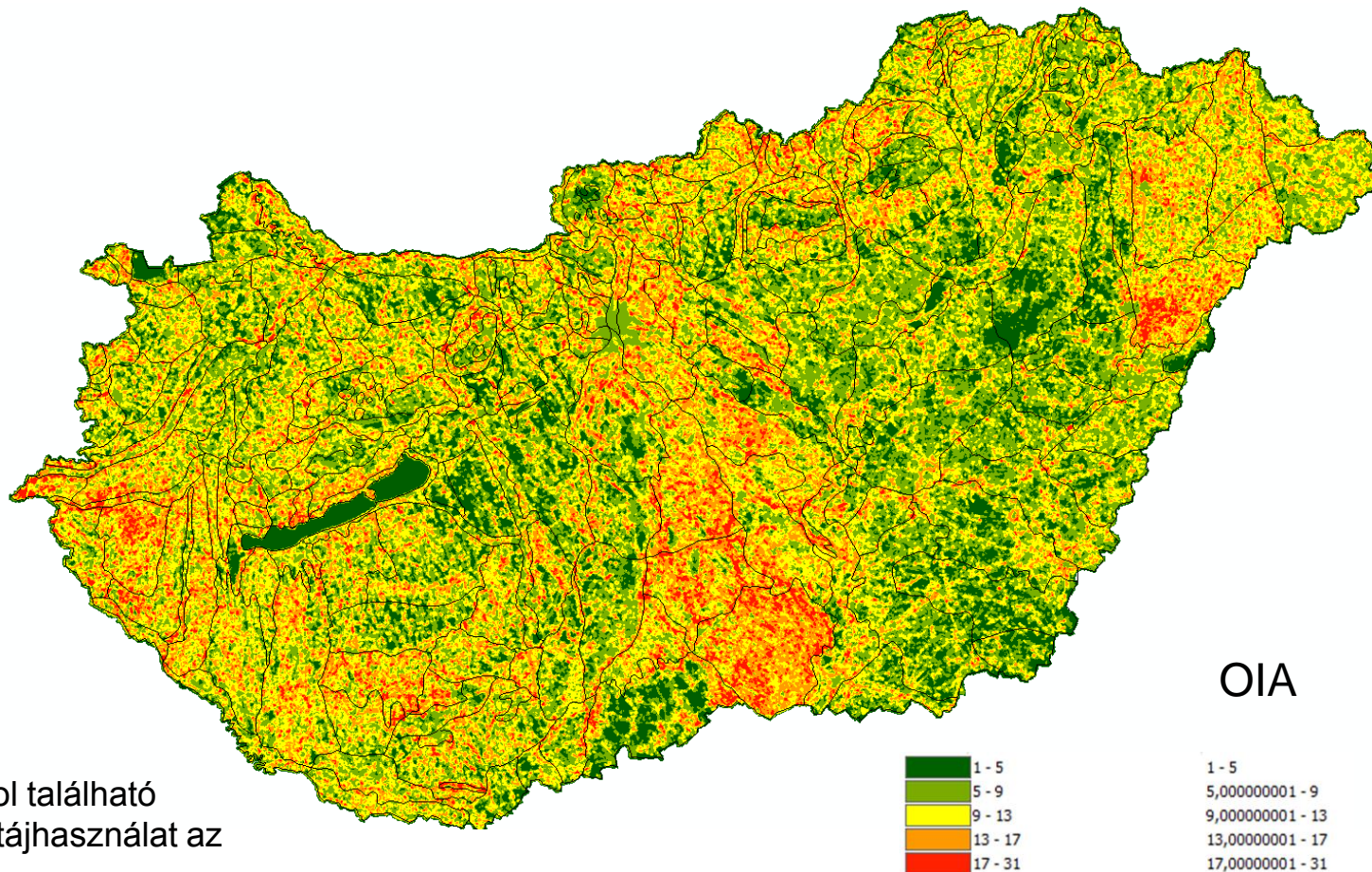

FELSZÍNBORÍTÁS VÁLTOZATOSSÁG

A természetvédelem országos programja.

A fedvény azt mutatja, hogy mennyi, mennyire változatos az adott hely környezetében (3 km sugarú kör) lévő területhasználat típusok száma. Azt NEM mutatja, hogy az adott területhasználat típus mekkora területet „foglal” ebben az 5 km sugarú övezetben.

Jól kirajzolódik, hogy hol található mozaikos ill. homogén tájhasználat az országon belül.

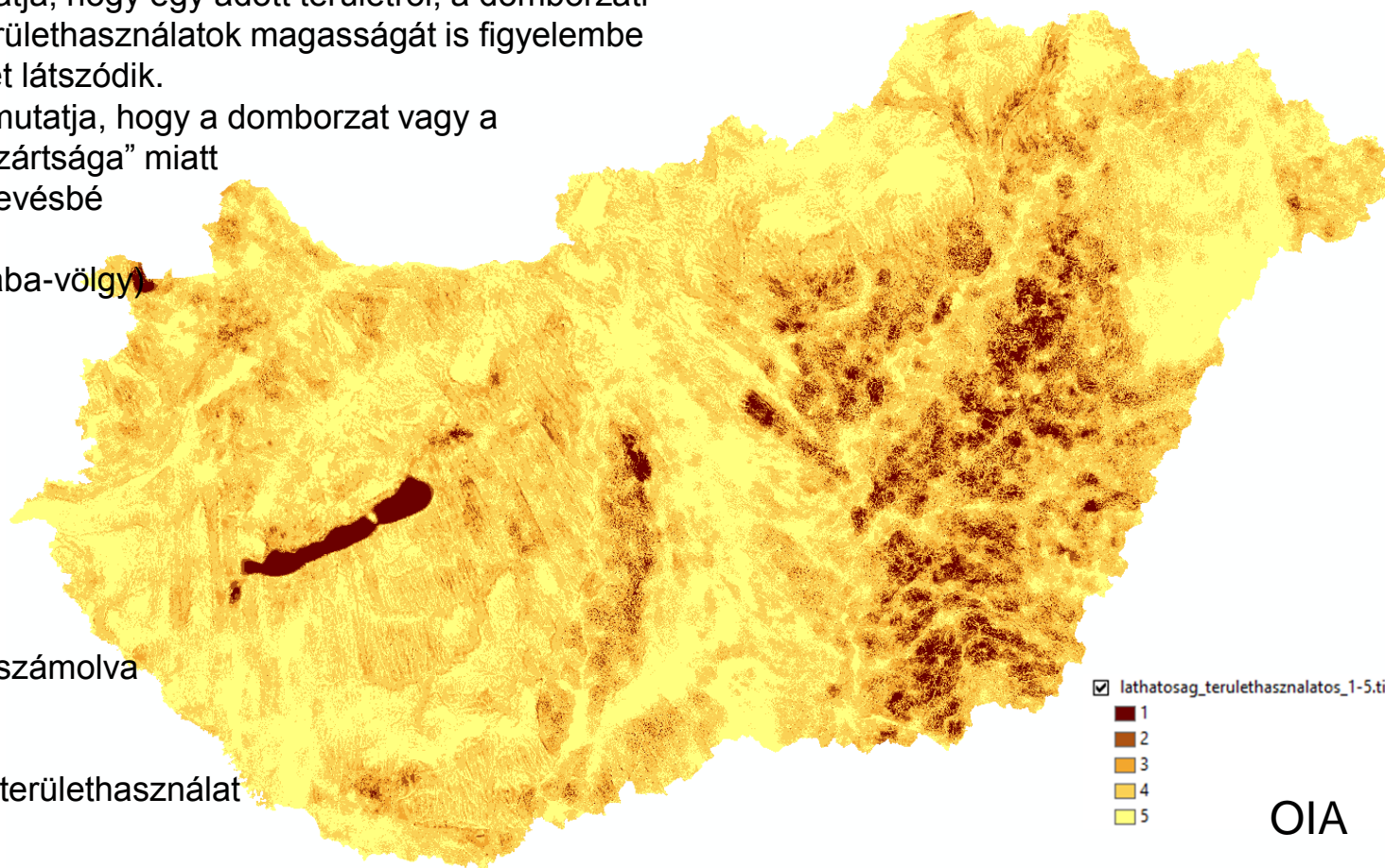
Láthatóság elemzés

A természetvédelem országos programja.

Az elemzés azt mutatja, hogy egy adott területről, a domborzati magasságot és a területhasználatok magasságát is figyelembe véve mekkora terület látszódik.

A végeredmény jól mutatja, hogy a domborzat vagy a területhasználatok „zártsága” miatt egyaránt lehetnek kevésbé látható területek (Börzsöny, Bükk, Rába-völgy)

100 m raszterhálóra számolva
5000 m látókör
500 m pontháló
Terepmagasságok + területhasználat
magasságok

OIA

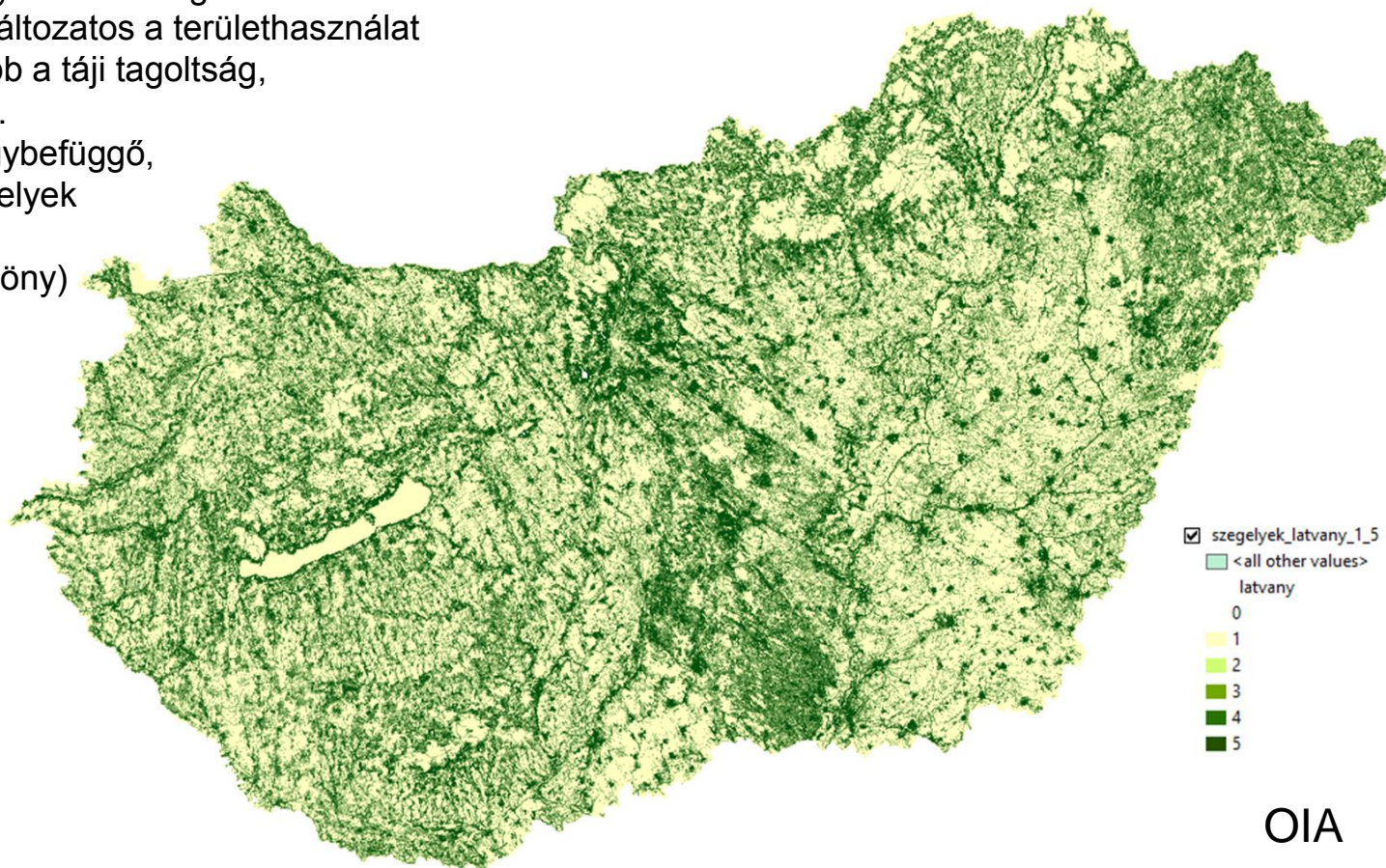
Szegélyhossz elemzés (látványszegélyek)

A természetvédelem országos programja.

A szegélyelemzés eredményén jól látszik, hogy a településszegélyek mennyire „kiemelkednek”, jól mutatva az itt megjelenő szegélyek fontosságát.

Jól látható, hogy ahol változatos a területhasználat értelemszerűen nagyobb a táji tagoltság, több szegély fordul elő.

Jól kiemelkednek az egybefüggő, homogén területek, amelyek lehetnek egybefüggő erdőterületek (pl. Börzsöny) vagy egybefüggő mg. területek is.

OIA

Jellemzően **menyiségi**

1. **Felszínborítás kontinuitás**/változás
2. **Tájszerkezet**: felszínborítás mintázat
3. **Tájátalakítottság**: felszínborítás/élőhely természetesség – használat intenzitás

Jellemzően **minőségi**

1. **Táj harmónia** – adottságok és használat megfelelése, attraktivitás, mérsékelt intenzitás
2. **Táj megbecsültsége** – tudatosság a táj értékei iránt

AZ ORSZÁGOS MONITORING KULCSA AZ INFORMÁCIÓBÁZIS, AZ ALAPTÉRKÉP

A természetvédelem országos programja.

Készült:

BFKH FTFF

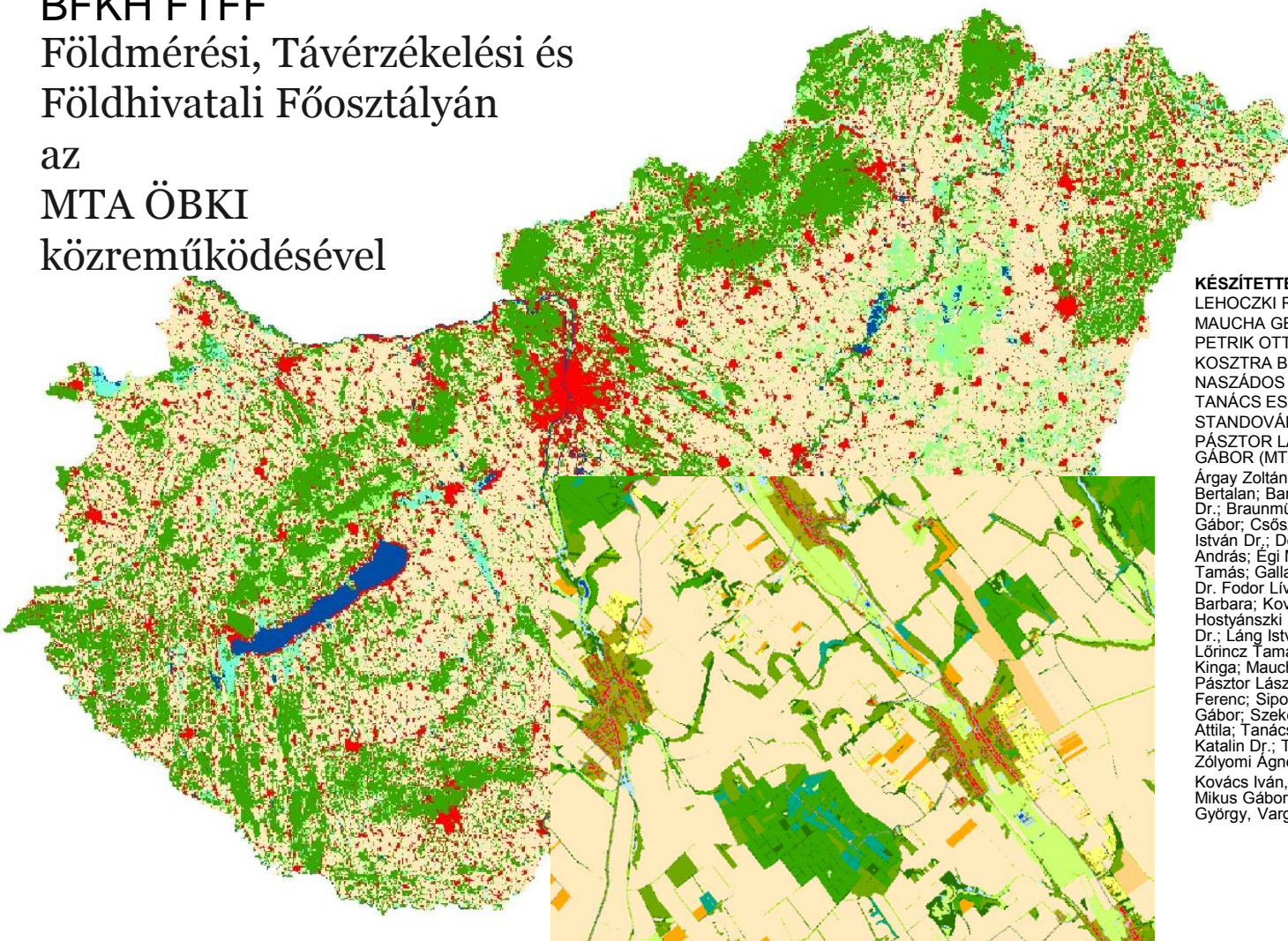
Földmérési, Távérzékelési és
Földhivatali Főosztályán

az

MTA ÖBKI

közreműködésével

A KEHOP-4.3.0-15-2016-00001 projekt részeként 2017-18-ban

KÉSZÍTETTÉK ÉS KÖZREMŰKÖDTEK

LEHOCZKI RÓBERT, BELÉNYESI MÁRTA,
MAUCHA GERGELY, PATAKI RÓBERT,
PETRIK OTTÓ, KRISTÓF DÁNIEL,
KOSZTRA BARBARA, SZEKERES ÁDÁM,
NASZÁDOS ANNA (BFKH FTFF)
TANÁCS ESZTER (MTA ÖK)
STANDOVÁR TIBOR (ELTE)
PÁSZTOR LÁSZLÓ, LABORCZI ANNAMÁRIA, SZATMÁRI
GÁBOR (MTA ATK TAKI)
Árgay Zoltán; Báldi András Dr.; Ádám Szilvia; Balczó
Bertalan; Bartus Gábor dr.; Bauer László; Belényesi Márta
Dr.; Braunmüller Péter Balázs; Csóka György Dr.; Csörgits
Gábor; Csószli Mónika; Dedák Dalma Zsuzsanna; Dérer
István Dr.; Dévai György Dr.; Dobozi Nóra; Dudás János
András; Égi Márton; Erdiné dr. Szekeeres Rozália; Fleischer
Tamás; Gallai Zsófia; Juhász Anikó; Kalóczkai Agnes; Kiszné
Dr. Fodor Lívia; Kiss Márton; Koczka Krisztina; Kosztra
Barbara; Kovács Eszter Dr.; Kovács Péter; Kovács-
Hostyánszki Anikó Dr.; Körmöczy László Dr.; Kristóf Dániel
Dr.; Láng István Agoston; Legény Árpád; Lomniczi Gergely;
Lőrincz Tamás; Marczin Őrs; Márta Irén; Mártonné Máthé
Kinga; Maucha Gergely; Nagy Gergely Dr.; Naszádos Anna;
Pásztor László Dr.; Pataki Róbert; Pomázi István Dr.; Sipos
Ferenc; Sipos Katalin; **Somodi Imelda** Dr.; Sulyán Péter
Gábor; Szekeeres Ádám; Szepesi András; Takács András
Attila; Tanács Eszter Dr.; Tipold Ferenc; Tóth Péter; Török
Katalin Dr.; Túske Tamás; Valkó Gábor Dr.; Varga Felicián;
Zólyomi Agnes; Zólei Anikó; Zsembery Zita
Kovács Iván, Olasz Angéla, Kolesár András, Molnár Zsolt,
Mikus Gábor, Dorozsiai Tamás, Balla Csilla, Mészáros
György, Varga Felicián, Oláh Róbert

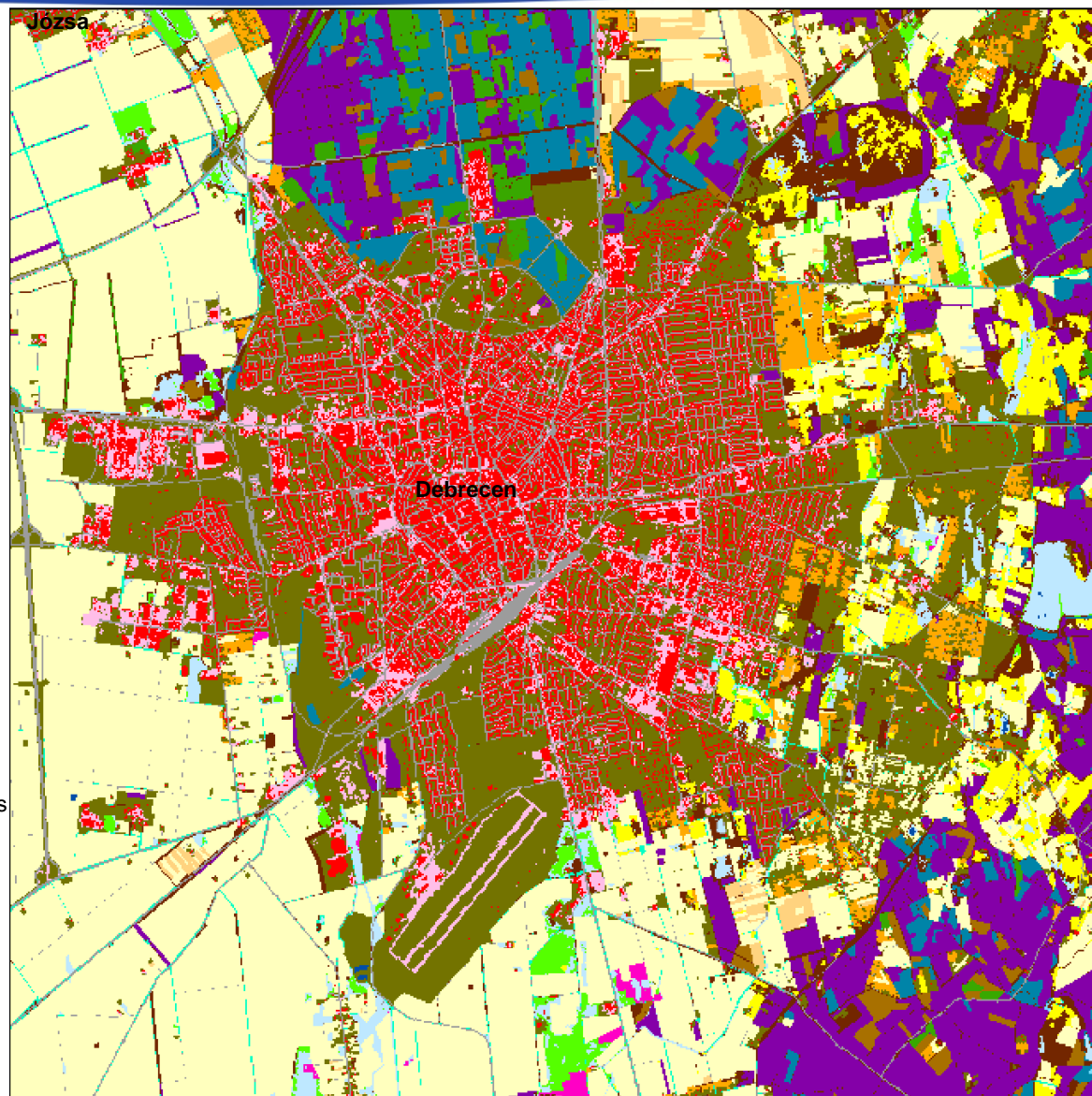
Példa: Debrecen

A természetvédelem országos programja.

2. szint

- 0
- 11 - Épületek
- 12 - Utak, vasutak
- 13 - Egyéb mesterséges felületek
- 14 - Zöldfelületek mesterséges környezetben
- 21 - Szántóföldek
- 22 - Állandó kultúrák
- 23 - Komplex területek
- 31 - Homoki gyepek
- 32 - Szikes és szikesedésre hajlamos gyepek
- 33 - Nyílt sziklagyepek
- 34 - Zárt gyepek kötött talajon, vagy domb-hegyvidéken
- 35 - Máshová nem besorolható lágyszárú növényzet
- 41 - Többletvízhatástól független erdők
- 42 - Természetszerűbb galériaerdők
- 43 - Nem ártéri, vízhatás alatt álló erdők
- 44 - Idegenhonos faültetvények
- 45 - Erdőként nyilvántartott faállomány nélküli, vagy felújítás
- 46 - Máshová nem besorolható fásszárú növényzet
- 51 - Lágyszárú dominanciájú vizes élőhelyek
- 52 - Fásszárú dominanciájú vizes élőhelyek
- 61 - Állóvizek
- 62 - Vízfolyások

A TÁJ INTEGRÁL, ÖSSZERENDEZ, HARMÓNIÁBA OLVASZT

- Teret és időt
- Embert és természetet
- Humán- és természettudományt
- Szakértőket és laikusokat
- Kötelezettségeket és önkéntességet
- Jogot és felelősséget
- Használatot és védelmet
- Gazdasági ágazatok tevékenységeit
- Falut, várost és természetközeli tereket
- Területi szinteket a helytől a nagytájakig
- Pillanatnyi állapotot és folyamatokat

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

tájkarakter
a természet arcai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE